

Stemmen van de Razzia

Johannes van Oort (1916-1945)

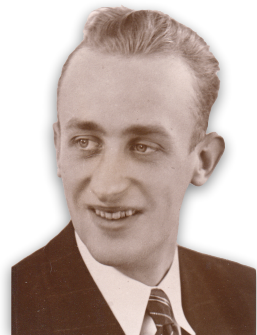
Inleiding

Het ingrijpende verhaal van razzia-slachtoffer Johannes van Oort, is door Stichting Razzia Monument Rotterdam uitgewerkt in samenwerking met en toestemming van zijn zoon Wil, geplaatst op de website onder:

Stemmen van de Razzia

Johannes, zijn roepnaam is Hans, wordt te Rotterdam geboren op 16 april 1916. Hij is werkzaam als vertegenwoordiger in de agenturen-handel van zijn vader. Hans trouwt eind 1941 en gaat dan wonen in de Kapelstraat 10 te Rotterdam.

Rechts: Hans van Oort omstreeks 1940.

Begin 1943 wordt hun eerste zoon Johannes Marie, roepnaam Joop, geboren en in december 1944 verwachten zijn hun tweede zoon Wil. De geboorte van zoon Wil, zal Hans niet meemaken, omdat hij tijdens de razzia in Rotterdam op 11 november 1944, wordt opgepakt en vervolgens op transport wordt gesteld naar Duitsland.

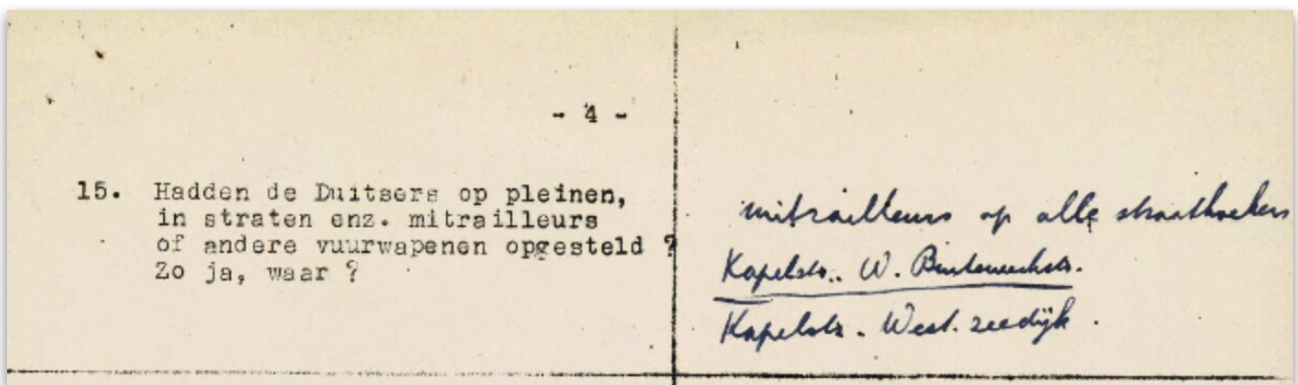
De informatie verstrekt door de zoons, is voor de verdere beeldvorming, aangevuld met documentatie aangetroffen in het NIOD archief, de Oorlogsgravenstichting en Oorlogsbronnen.

14 augustus 2026

Stichting Razzia Monument Rotterdam

De razzia en het transport naar Duitsland

Uit een vragenformulier dat een straatgenoot van Hans (J. Drijver), in 1947 invult op verzoek van het RIOD (Tegenwoordig NIOD), kan worden opgemaakt, dat de razzia in de Kapelstraat omstreeks 08:00 - 09:00 uur 's morgens plaatsvindt. Daarbij worden de huizen volledig doorzocht door Duitse soldaten.

Boven: beantwoording van vraag 15 op het RIOD vragenformulier door straatgenoot J. Drijver.

De soldaten gedragen zich bevelend en tijdens het lopen vanuit de Kapelstraat over de Westzeedijk naar het in aanbouw zijnde Centraal Belastingkantoor aan de Puntegaalstraat, wordt, om te imponeren, over en langs de mannen geschoten.

Tegen 09:15 uur komen zij bij het gebouw aan. Daar worden in totaal zo'n 5.000 mannen onder erbarmelijke omstandigheden samengedrongen.

Rechts: Mannen in het belastinggebouw in afwachting van hun verdere lot.
Foto Carel Kramer - Stadsarchief Rotterdam.

Dezelfde nog vertrekken zij wederom lopend rond 16:15 uur over de rijksweg naar Delft waar zij tegen 19:00 uur aankomen en worden ondergebracht in gebouwen van de Technische Hogeschool.

Zoon Wil van Oort: "Zoals bij alle adressen werd het bevelschrift bij mijn ouders thuis bezorgd met de opdracht aan alle mannen van de vastgestelde leeftijdscategorie (17 tot en met 40 jaar) zich op straat moesten melden. Dat heeft mijn vader daarop gedaan. Even later kwam een Duitse soldaat met veel kabaal de woning binnen om te controleren of er zich nog iemand verstopt had. Mijn grootouders die bij ons gezin inwoonden riepen de soldaat toe dat hij zich moest schamen om een hoogzwangere vrouw, mijn moeder, met Joop, een zoontje van nog geen twee jaar zo overstuur te maken."

Dwangarbeid bij de Reichsbahn in Rheine Duitsland

Hans komt met een groep Rotterdammers terecht in Rheine - Westfalen, waar hij als dwangarbeider tewerk wordt gesteld bij de Reichsbahn.

Zoon Wil: "Hij werd ingezet om het door bombardementen verwoeste spoorwegcomplex in Rheine (Westfalen) te helpen herstellen. Niet gewend aan dat zware werk onder moeilijke omstandigheden werd hij ziek. Door gebrek aan medicijnen en goede verzorging overleed hij op 3 januari 1945 aan dysenterie in de Breitestraße 22, waar hij met meerdere lotgenoten was

ondergebracht."

Rechts: Eind 1944 - begin 1945 - Luchtfoto van het gebombardeerde spoorwegemplacement van Rheine

Inmiddels was op 2 december 1944, zijn tweede zoon geboren, Wilhelmus Karel (Wil). Die heeft Hans dus nooit gezien en in zijn armen kunnen houden.

Hans werd begraven op het R.K. Friedhof Königsesch in Rheine.

A.E.F. D.P. REGISTRATION RECORD
Original ☐ Duplicate ☐

(1) Family Name: **VAN OORT, JOHANNES**
Other Given Names: **JOHANNES**
(2) Sex: **M** ☒ Single ☐ Married ☐ Widowed ☐ Divorced ☐
(3) Birthdate: **16-4-1916**
(4) Birthplace: **Rotterdam**
(5) Number of Dependents: **4**
(6) Full Name of Father: **N. Oort, Hobbe**
(7) Full Maiden Name of Mother: **Overliden te Rhine**
(8) Last Permanent Residence on Residence January 1, 1945: **Rotterdam**
(9) Usual Trade, Occupation or Profession: **Spoorwegaarbeider**
(10) Performed in What Kind of Establishment: **Rheine**
(11) Other Trades or Occupations: **Do You Claim to be a Prisoner of War?**
(12) Languages Spoken in Order of Fluency: **Overliden te Rhine**
(13) Signature of Registrant: **Overliden te Rhine**
(14) Signature of Registrar: **Rheine** Date: **30-8-45**
(15) Destination or Reception Center: **Overliden te Rhine**
(16) Code for Issues: **1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26**
(17) Remarks: **Overliden te Rhine 3-1-45**
Sami Bericht 4-10-45
Overliden te Rhine
Overliden te Rhine

A.E.F. D.P. REGISTRATION RECORD
Original ☐ Duplicate ☐

(1) Family Name: **VAN OORT, JOHANNES**
Other Given Names: **JOHANNES**
(2) Sex: **M** ☒ Single ☐ Married ☐ Widowed ☐ Divorced ☐
(3) Birthdate: **16-4-16**
(4) Birthplace: **R'DAM**
(5) Number of Dependents: **4**
(6) Full Name of Father: **JOHAN VAN OORT**
(7) Full Maiden Name of Mother: **Overliden te Rhine**
(8) Last Permanent Residence on Residence January 1, 1945: **R'DAM**
(9) Usual Trade, Occupation or Profession: **SPOORWEGARBEIDER**
(10) Performed in What Kind of Establishment: **Rheine**
(11) Other Trades or Occupations: **Do You Claim to be a Prisoner of War?**
(12) Languages Spoken in Order of Fluency: **Overliden te Rhine**
(13) Signature of Registrant: **Overliden te Rhine**
(14) Signature of Registrar: **RHEINE** Date: **30-8-45**
(15) Destination or Reception Center: **Overliden te Rhine**
(16) Code for Issues: **1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26**
(17) Remarks: **OVERLEDEN 3-1-45**
MARGSTOORNIS
OVERLIJDEMSACTE AANWERIG
FAMILIERICHT 15 NOVEMBER
BEGRAVEN R.K. BEGR. PL
KONIGZESCH.

Boven: Registraties door het Rode Kruis betreffende het overlijden te Rheine.

Na de oorlog

Zoon Wil: “Na de oorlog is mijn moeder hertrouwd, omdat volgens haar vader, de jongens een vader nodig hadden. In 1949 is daaruit nog een zoon geboren. Hoewel er thuis nooit meer over de oorlog werd gesproken, er moest immers een nieuwe start worden gemaakt, kwam in veel latere jaren naar boven dat de oorlog mijn moeder nooit heeft losgelaten en ze tot aan haar overlijden in 2000 niet over mijn vader kon praten zonder hevig geëmotioneerd te raken.

Omdat ik er vanuit ging dat er niet veel meer van de verblijfplaats van mijn vader in Rheine nog over zou zijn, is dit oorlogsverleden erg op de achtergrond van de aandacht geraakt. Immers het gezin en het werk slokken alle aandacht op. Na pensionering komen toch weer meer herinneringen boven.”

Herbegraven

Zoon Wil: “Toen mijn zoon Maarten in 2008 een bezoek bracht aan het ereveld in Loenen vroeg hij zich af waarom zijn grootvader hier niet zou kunnen liggen. Daarmee is de zaak aan het rollen gekomen. Ik heb toen de Oorlogsgravenstichting benaderd om te vragen of een herbegraving hier mogelijk was. Dat kon dus.

Bij de eerste contacten van de Oorlogsgravenstichting met de begraafplaatsbeheerder in Rheine begon de onduidelijkheid. De huidige beheerder wist niet waar op hun begraafplaats mijn vader begraven was. De stichting kon toen niet anders dan ons mededelen dat het graf van mijn vader als verloren moest worden beschouwd. Echter, wij hebben wel al die jaren grafrechten betaald.

Bij navraag bleek dat het graf waarvoor betaald werd, leeg was en het slechts een herdenkingsplaats betrof. Navraag bij het bisdom, de begraafplaats-eigenaar, leverde wel resultaat op. De gepensioneerde beheerder zou nog precies weten waar mijn vader begraven was, want dat had hijzelf nog gedaan. Alleen was daar nooit meer iets van op papier gezet.

Medegedeeld werd dat na de herinrichting van de begraafplaats het graf van mijn vader zich (gedeeltelijk) onder een nieuw aangelegd graf zou bevinden. Omdat deze overledene in 1985 was begraven, moest eerst de 30 jaar wettelijke grafrust gerespecteerd worden. Voor 2015 mocht dat graf dus niet geopend worden. Op 20 april 2016, de dag van de opgraving, bleek er onder dat graf niets te liggen. De gepensioneerde beheerder kende echter nog een oud-grafdelver, die wel de herinrichting had mee gerealiseerd. Deze man wees toen de plaats aan waar vader Hans begraven was. Daarna kon de opgraving en het vervoer naar Nederland eindelijk beginnen”.

Op 27 juli 2016 hebben zijn beide zoons, in het bijzijn van de naaste familie, na een korte plechtigheid de grafsteen geplaatst.

Links: 27 juli 2016, het plaatsen van de steen op het Nationaal Ereveld te Loenen.

Grafnummer: vak/nummer: E/1417
Gedenkboek: 42

Oorlogsgravenstichting

Op de website van de Oorlogsgravenstichting is een pagina gewijd aan het lot van Hans van Oort en aan zijn uiteindelijke graf op het Ereveld in Loenen:

<https://oorlogsgravenstichting.nl/personen/112437/johannes-van-oort>

Op deze pagina wordt Hans genoemd als slachtoffer van de razzia, waarvan de gevolgen voor hem tot zijn dood hebben geleid. Via de monumentensite van het Comité 4 en 5 mei is hij gekoppeld aan het Razzia Monument Rotterdam:

<https://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten/zoeken/4547/rotterdam-razzia-monument>

Bronnen:

- Wil van Oort (zoon)
- <https://www.oorlogsbronnen.nl/zoeken?term=johannes+van+oort>
- https://www.archieven.nl/nl/search-modonly?mivast=298&mizig=210&miadt=298&miview=inv2&milang=nl&misort=last_mod%7C%7Casc&micode=258
- <https://wiewaswie.nl/nl/detail/101889650>